

Osnovano:
1990 god.

SR ELEKTRO

Sedište: 15359 Dublje, Kneza Miloša 116,
Predstavništvo: 11030 Beograd, Zrmanjska 20, tel: 011 354 71 52
011 30 56 109/110/112
Faks: 011 354 87 49
E-mail: elektro@eunet.rs
www.elektrosistemi.co.rs

MERNO REGULACIONA OPREMA I SISTEMI

IZVOD IZ REFERENC LISTE

Tokom svog višegodišnjeg rada firma ELEKTRO je sopstvenim merno-regulacionim uređajima i sistemima opremila veliki broj različitih proizvodnih i distributivnih postrojenja.

Daljinski nadzor kompletnih sistema sa ugrađenim merno regulacionim uređajima sopstvene proizvodnje postavljen je na sledećim lokacijama:

1991 - 2000

SCADA MAPNET 1995

Komutirana žičana veza

- posredstvom *DIAL-UP* modema preko JTM povezani su Centar nadzora PPV Majdevo, centar nadzora na akumulaciji Čelije i centar nadzora u Direkciji vodovoda kao i centar na rezervoaru Bagdala. Sistem je postavljen 1995 godine. Usvojenim idejnim projektom sistema daljinskog nadzora i upravljanja 2004 god. vrši se fazni prelazak na korišćenje komunikacija putem radio veza i kvalitetnih postojećih žičanih veza.

JKP "Vodovod" Kruševac

Sistem daljinskog nadzora i akvizicije podataka omogućava uvid u trenutno stanje mernih veličina, kao i njihove promene u prethodnom vremenskom periodu, arhiviranje prikupljenih podataka sa svih lokacija, njihov pregled i statističku obradu, kao i povezivanje preko javne telefonske mreže u jedinstven sistem nadzora i akvizicije podataka u Vodovodu Kruševac.

Projektovani sistem nadzora i akvizicije obuhvata :

Akumulaciju Čelije

Na brani i akumulaciji Čelije sistem obuhvata selo Ravni (merenje nivoa / protoka i količine padavina), vodozahvatnu građevinu (merenje protoka glavnog evakuatora, nivoa akumulacije, temperature jezera na mestima vodozahvata), izlaznu građevinu (merenje položaja zatvarača, merenje protoka za CEV1, CEV2 i biološki minimum reke), selo Suvaju (merenje nivoa) i komandna zgradu (merenje količine padavina, akvizicija svih izmerenih signala i lokalni nadzorni računar).

Fabriku vode Majdevo

Merenje protoka sirove vode, merenje pH vrednosti i koncentracije hlora hlora u sirovoj vodi, merenje protoka za sopstvenu potrošnju, protoka za pranje filtra, protoka prema Aleksandrovcu, Nabrđu, Majdevo protoka finalne vode kao i sume svih protoka finalne vode. Merenje pH vrednosti, koncentracije hlora i mutnoće u finalnoj vodi, merenje koncentracije ozona, merenje nivoa fabričkog rezervoara, spoljašnje temperature, napona po fazama.

Akviziciju izmerenih veličina i računare u centru nadzora, hem. laboratoriji, komandnoj sobi i teh. službi

Rezervoar Bagdala

Merenje nivoa u rezervoaru, koncentracije hlora, protoka, pritiska, signalizaciju i akviziciju izmerenih veličina.

Isporučena kompletna merna i komunikaciona oprema.

JKP “Vodovod” Novi Sad

Daljinski nadzor crpne stanice “Institut” prenos podataka do centra nadzora, (sistem Mapnet) Isporuka kompletne merne i komunikacione opreme . Isporuka za potrebe Vodovoda razne merne opreme (galvanski odvajači , regulatori , dig. pokazni instrumenti, detektori nivoa, merači nivoa, komparatori, signalizatori, prenaponske zaštite idruga opreme sopstvene proizvodnje.

JKP “Vodovod” Čačak

Daljinski nadzor Postrojenja MRB Beljina i postrojenja na rezervoaru Ljubić Povezivanje na mrežu direkcije , hem.laboratorije i dr. korisnika

Isporuka opreme, za merenje Protoka na potisnom cevovodu rez.Ljubić , detektora nivoa, integratora, pokazivača, regulatora, merača mutnoće, i dr. opreme

JKP “Vodovod” Užice

Daljinski nadzor nad postrojenjem za preradu vode na Cerovića brdu sa obuhvaćenim svim tehnološkim merenjima (protoka, nivoa, pH vrednosti, hlora, mutnoće fluora) Isporuka merne opreme: pretvarača, pokazivača, merača protoka na cevovodu sirove vode

MRB Sevojno

Projektovanje, i izrada i montaža merne i komunikacione opreme , povezivanje u daljinski sistem nadzora i lokalni nadzor u fabrici Aluminijuma .Isporuka merne opreme za merenja pritiska , koncentracije hlora ,postavljanje prenaponskih zaštita raznih interfejsa idr.

Akumulacija Vrutci

Merenje protoka na cevovodu sirove vode . Alarmiranje prekoračenja brzine.

JKP “Vodovod” Kraljevo

Projektovan i postavljen sistem daljinskog nadzora nad crpnom stanicom Konarevo, prosleđivanje signala do direkcije. Isporuka kompletnog sistema sa opremom za merenje nivoa, pritiska kao i merača protoka na potisu i upravljanje zatvaračima na potisu Jarčujak u grad.

JKP “Vodovod” Zrenjanin

Isporuka dva prenosna akviziciona uređaja za snimanje podataka na podstanicama kao i više regulaora raznih namena.

JKP “Vodovod”Šabac

Izvorište M.Zabran

Daljinski nadzor nad delom postrojenja za preradu vode, povezivanje sa upravom Isporuka merača za merenje protoka na sabirnom cevovodu.

Izvorište Tabanović

Kompletna merna oprema za merenje protoka, nivoa, signalizaciju, detekciju, napojne jedinice, merenja struja pumpi, detektore nivoa, za celo postrojenje.

JKP “Vodovod” Bogatić

Daljinsko upravljanje pumpama na izvorištu (odnosno automatski rad pumpi prema zadatom algoritmu tj nivou na vodotornju)Isporuka kompletne merne i komunikacione opreme

JKP “Vodovod” Vrbas

Daljinski nadzor nad izvorištem.Prilagođenje postojeće opreme.

JKP “Vodovod” Prizren Merenje protoka . Merna oprema

NADZORNO UPRAVLJAČKI SCADA SISTEMI

SCADA SNAPNET 1996 – 2000

SCADA

Daljinski nadzor i upravljanje kompletnih sistema (sistem SNAPNet) sa ugrađenim merno regulacionim uređajima sopstvene proizvodnje postavljen je na sledećim lokacijama:

Šećerana “Donji Srem” Pećinci

Postavljanje nadzorno upravljačkog sistema nad:

Otparnom stanicom ;

Stanicom za saturaciju ,

Filtarskom stanicom,

Postrojenjem “Sušara”.

Kotlovskim postrojenjem.

Upravljanje radom krečne peći.

Isporuka merne opreme : pH metri, pokazivači pretvarači napojne jedinice, ugradnja PID regulatora na preko 50 regulacionih petlji kao i i konrolera različite namene na svim stanicama.

NADZORNO UPRAVLJAČKI SCADA SISTEMI

SCADA MAPNETPLUS 2000 – 2014

Radio-relejni prenos

Objedinjena računarska mreža centranog sistema ndzora i upravljanja sadrži 4 tipa segmenta:

- radio-relejni segment sa prenosom podataka na talasnim dužinama $\lambda=0.7m$, koji obezbeđuje izuzetno pouzdan i ekonomičan prenos manjih količina podataka između kontrolera koji obezbeđuju neposrednu akviziciju i upravljanje. Ovaj segment je jedinstven i ima zvezdastu strukturu uz korišćenje višestrukog relejnog prenosa, odnosno store & forward funkcije;
- niz nezavisnih žičanih segmenata koje koriste RS485 kao standard za fizičko povezivanje objekata između kojih već postoje kablovske veze. Ovi segmenti se uobičajeno koriste kod starijih vodovodnih objekata kod kojih su kablovske veze još uvek u funkciji, mada postoji trend zamene ovakvih veza bežičnim;

- jedinstveni Ethernet bežični segment (WLL) u okviru korporacijske mreže JKP na U-NII opsegu. Sa razvojem sve pouzdanijih uređaja za prenos podataka ovom tehnologijom, raste i broj komunikacionih čvorova koje centralni sistem nadzora i upravljanja ima u njoj;
- više žičanih Ethernet segmenata (LAN), prevashodno u glavnim objektima JKP. Ovi segmenti se uglavnom koriste za razmenu značajnijih količina podataka između servera i nadzornih stanica centralnog sistema nadzora i upravljanja.

JKP VODOVOD ČAČAK

Sistem daljinskog nadzora i upravljanja vodovodnim sistemom grada Čačaka

Projektovan i postavljen sistem daljinskog nadzora i upravljanja vodovodnim sistemom grada Čačaka. Rekonstruisani i povezani u sistem navedeni objekti sa distributivnih pravca:

Komandno kontrolni centri (KKC)

1.	KKC Beljina	glavni KKC	povezan u sistem
2.	KKC Direkcija	kontrolni KKC	povezan u sistem

I PRIKLJUČCI NA RZAVSKI CEVOVOD

	Mesna zajednica	Objekti vodosnabdevanja	Stanje
1.	Prijevor	MRB,R1,R2,R3,CS1,CS2	povezan u sistem
2.	Trbušani	MRB,R1,CS1	povezan u sistem
3.	Llubić	MRB,R1,R2,R3,HS,CS1,CS2	povezan u sistem
4.	Rakova	R1,R2,CS1,	povezan u sistem
5.	Prislonica	MRB,R1,R2,R3,R4,CS1,CS2,CS3,(HS)	povezan u sistem
6.	Gornja Trepča	R1,R2,R3,CS1,CS2,CS3,	povezan u sistem
7.	Pridvorica, Beljina	KKC 1, MRB,R1,HS,	povezan u sistem
8.	Miokovci	R2,CS2,R3,CS3,R4,CS4,R5,CS5,R6,CS6	povezan u sistem
9.	Rošci-Vidova	R1,CS1,R2,HP2	povezan u sistem

II PRIKLJUČCI NA GRADSKU VODOVODNU MREŽU

	Mesna zajednica	Objekti vodosnabdevanja	Stanje
1.	Loznica - Jezdina	CS1,R2,CS2,R3,CS3,R4,CS4,R5,CS5,R6,CS6,R7,HP7	povezan u sistem
2.	Kulinovci	CS1,R2,CS2,R3,CS3,R4,CS4,R5	povezan u sistem
3.	Preljina	R1,CS1,R2,CS2,R3 (HS)	povezan u sistem

III STARI SISTEM VODOSNABDEVANJA

	Objekat	Objekti vodosnabdevanja	Stanje
1.	Prijevor	bunari B1-B14	povezan u sistem
2.	Beljina	bunari K1-K4, sabirni bunar, rezervoar "Sloboda"	povezan u sistem
3.	Beljina	CS FII, CS FI, HS, kompresor	povezan u sistem
4.	Brana Parmenac	Daljinski nadzor i upravljanje nadustavama i video tehnički nadzor	povezan u sistem

Izvršena kompletna rekonstrukcija i isporučena kompletna merna, komunikaciona i upravljačka oprema. U vodovodni deo sistema je integrisano ukupno 52 objekta sa 39 PLC kontrolera i komunikacionom mrežom koja pokriva ukupnu površinu od preko 220km², a koja se sastoji od radio-relejnog segmenta sa 19 čvorova, 9 žičanih segmenata sa 25 čvorova, Ethernet bežičnog

segmenta sa 4 čvora i 2 Ethernet žičana segmenta sa 7 hostova. U nadzornom delu sistema, a u okviru komunikacione mreže, neprekidno funkcionišu tri servera, kao i 4 dodatne dislocirane nadzorne stanice.

IV KANALIZACIONI SISTEM

Upravljanje kanalizacionim sistemom u JKP "Vodovod i kanalizacija Čačak" je podrazumevalo izradu idejnog projekta i izvođenje radova .

Realizacija je podrazumevala formiranje Glavnog centra nadzora i upravljanja, postavljanje sistema radio veza za prenos podataka, kao i instalaciju opreme za upravljanje sledećim crnim fekalnim stanicama:

	Objekat	Objekti kanalizacionog sistema	stanje
1.	KKC Beljina	glavni KKC	povezan u sistem
2.	KKC Direkcija	kontrolni KKC	povezan u sistem
3.	FCS Beljina	FCS1	povezan u sistem
4.	FCS Košutnjak	FCS2	povezan u sistem
5.	FCS Jug	FCS3	povezan u sistem
6.	FCS Ljubić polje	FCS4	povezan u sistem
7.	FCS Konjevići 1	FCS5	povezan u sistem
8.	FCS Konjevići 2	FCS6	povezan u sistem
9.	FCS Parmenac	FCS7	povezan u sistem
10.	FCS Konjevići I	FCS8	povezan u sistem
11.	FCS Konjevići II	FCS9	povezan u sistem
12.	FCS Preljina1	FCS10	povezan u sistem
13.	FCS Konjevići III	FCS11	povezan u sistem
14.	FCS Konjevići IV	FCS12	povezan u sistem
15.	MS Kolektor	MS20	povezan u sistem

U sistem je ugrađena nova merno regulaciona oprema , komunikaciona oprema i izvršena adaptacija svih postojećih ormana pumpi . U sve kontrolere implementirane kompleksne procedure automatskog rada ovog sistema.

U okviru sistema nadzora i upravljanja kanalizacionim delom vodovodnog sistema integrisano je 13 objekata sa 12 PLC kontrolera i komunikacionom mrežom sa radio-relejnim segmentom sa 12 čvorova i dva žičana segmenta sa po jednim čvorom, na ukupnoj površini od 55km². Ovaj sistem je integrisan u jedinstveni sistem nadzora i upravljanja kompletnim vodovodnim sistemom grada Čačka.

Karakteristike sistema	Broj
SCADA serveri	3
SCADA klijenati	5
Dislocirani čvorovi	50
Način veze	Radio, RS485, Ethernet WLL, Ethernet LAN
Analogni tagovi	303
Digitalni tagovi	2059
Slike	83
Izveštaji	35

JKP VODOVOD UŽICE

Sistem daljinskog nadzora i upravljanja vodovodnim sistemom Užica

Projektovan i postavljen deo sistema daljinskog nadzora i upravljanja putem radio veza za vodosnabdevanje grada UŽICA. Sistem povezuje objekte:

Objekti distributivnog pravca PORA

	Objekat	Objekti vodosnabdevanja	opis
1.	Pora I	R1,CS1	povezan u sistem
2.	Pora II	R1,CS1	povezan u sistem
3.	Pora III	R1,CS1	povezan u sistem
4.	Kučansko brdo	R1,	povezan u sistem
5.	Smajićevina	R1,CS1	povezan u sistem

Objekti distributivnog pravca KAPETANOVINA

	Objekat	Objekti vodosnabdevanja	opis
6.	Kapetanovina	R1,CS1	povezan u sistem
7.	Matovića brdo	R1,CS1	povezan u sistem
8.	Sarića osoje	R1,CS1	povezan u sistem
9.	Karadorđev šanac	R1,	povezan u sistem

Objekti distributivnog pravca Gluvaći

	OBJEKAT	Objekti vodosnabdevanja	opis
10.	Gluvaći I	R1,CS1	povezan u sistem
11.	Gluvaći II	R1,	povezan u sistem

Objekti distributivnog pravca Zabučje

	Objekat	Objekti vodosnabdevanja	opis
12.	Zlatiborski put	CS1	povezan u sistem
13.	Zabučje I	R1,CS1	povezan u sistem
14.	Zabučje II	R1, CS1	povezan u sistem
15.	Zabučje III	R1,	povezan u sistem

Objekti distributivnog pravca Bela zemlja

	Objekat	Objekti vodosnabdevanja	opis
16.	Velika brana	CS1	povezan u sistem
17.	Surduk	R1,CS1	povezan u sistem
18.	Vesti	R1,CS1	povezan u sistem
19.	Glavica	R1,CS1	povezan u sistem
20.	Jokići	R1	povezan u sistem
21.	Alino brdo	R1,CS1	povezan u sistem
22.	Ćirovina	HP	povezan u sistem
23.	Gajčani	HP	povezan u sistem
24.	Vrščić	R, HP	povezan u sistem

Objekti distributivnog pravca Košuta

	Objekat	Objekti vodosnabdevanja	opis
25.	Potočanje	CS1 R1	povezan u sistem
26.	Košuta1	R2,CS2	povezan u sistem
27.	Košuta2	R2,CS2	povezan u sistem
28.	Košuta3	R3,	povezan u sistem

Objekti distributivnog pravca Cerovića brdo

	Objekat	Objekti vodosnabdevanja	opis
29.	Cerovića brdo I	R1,CS1	povezan u sistem
30.	Cerovića brdo II	R2,CS2	povezan u sistem
31.	Cerovića brdo III	R3,CS3	povezan u sistem

32.	Spasovnjača	R4, HP	povezan u sistem

Hidroforska postrojenja u gradskoj mreži

	Objekat	Objekti vodosnabdevanja	opis
33.	Sinjevac	R, HP	povezan u sistem
34.	Orlovac	HP	povezan u sistem
35.	Stjepovića luka	HP	povezan u sistem

Rezervoari

	Objekat	Objekti vodosnabdevanja	opis
36.	Rezervoar Dovarje	R1	povezan u sistem
37.	Rezervoar Vujića brdo	R1	povezan u sistem
38.	Rezervoar Belo groblje	R1	povezan u sistem
39.	Rezervoar Crkvari	R1	povezan u sistem

Ostali objekti

	Objekat	Objekti vodosnabdevanja	opis
40.	PPV Cerovića brdo	glavni KKC	povezan u sistem
41.	Direkcija Vodovoda	KKC	povezan u sistem
42.	Radionica Gluvaći	KKC	povezan u sistem
43.	MRB TM16	MRB	povezan u sistem
44.	MRB Terazije	MRB	povezan u sistem
45.	Brana Vrutci	akumulacija	povezan u sistem
46.	FCS Feliki park	FCS	povezan u sistem

Osnovni podaci instalirane SCADAe u Užicu

- 3 SCADA servera,
- 12 SCADA klijenata,
- 45 dislociranih objekata,
- 45 dislociranih PLC kontrolera,
- 3 pomoćna radio-releja,
- 473 analogna taga,
- 1552 digitalna taga,
- 51ekranski prikaz,
- komunikacija se obavlja radio-relejnim vezama ($\lambda=0.7\text{m}$) i Ethernet (LAN i ADSL) vezama,
- ukupna površina pokrivena sistemom preko 160km².

U sistem su povezana 43 crpne i hidroforske stanice, rezervoara i merno-regulaciona bloka na distributivnim pravcima Pora, Kapetanovina, Gluvaći, Zabučje, Bela zemlja, Cerovića brdo i Košuta, kao i PPV Cerovića brdo i akumulaciju Vrutke. Merno regulacionu opremu postavljenu u svim objektima vodovodne mreže sačinjava 101 transmiter nivoa, protoka i pritiska. Danas se slobodno može reći da je ponašanje svih značajnijih objekata i delova sistema u velikoj meri poznato u realnom vremenuna na transportnim cevovodima i primarnoj vodovodnoj mreži.

U sklopu II faze realizacije sistema daljinskog nadzora i upravljanja tokom 2004. godine implementiran je optimizovani upravljački algoritam koji obezbeđuje uštedu električne energije koja se koristi za prepumpavanje vode, a sve u okviru programa SEEA koji je finansirala EU. Projekat je u potpunosti realizovan koristeći već postavljene resurse centralizovanog sistema, a razvijeni upravljački algoritmi se koriste i danas.

Postavljen je nadzorni sistem nad postrojenjem za preradu vode Cerovića brdo. Isporučena je kompletna merna komunikaciona i upravljačka oprema za merenje protoka, nivoa i pritiska. Sistem nadzora nad postrojenjem je integrisan u centrlani sistem nadozra i upravljanja u užičkom

vodovodu. Glavni centar nadzora kompletnog sistema i postrojenja formiran je u prostorijama PPV Cerovića brdo.

JKP VODOVOD KRALJEVO

Sistem daljinskog nadzora i upravljanja vodovodnim sistemom Kraljeva

Projektovana i završena izgradnja I faze sistema daljinskog nadzora i upravljanja vodovodnim sistemom Kraljeva,

Realizacija I faze

	Objekat	Objekti vodosnabdevanja	stanje
1.	Direkcija Vodovoda	glavni KKC	povezan u sistem
2.	Izvorište Žičko polje	KKC ,	povezan u sistem
		Kopani bunari BI, BII, BIII, BK	povezan u sistem
3.	Izvorište Konarevo	Cevasti bunari B1-B10 Vodozahvat i dr. objekti	povezan u sistem
		KKC i 14 bunara , CS, SB, i reg. zatvarači. U toku je rekonstrukcija izvorišta i integracija nove opreme u postojeći sistem nadzora	radovi u toku
4	Izvorište Đeriz	CS, SB, i reg. zatvarači	povezan u sistem
5.	Izvorište Strelišće	CS, SB,	povezan u sistem
6.	Rezervoar Šumari	SB,	povezan u sistem
7.	Rezervoar Panjevac	SB, i reg. zatvarači	povezan u sistem
8.	Beranovac	BS	povezan u sistem
9	Izvorište Žičko polje	Izrada upravljačko nadzornog sistema za upravljanje nalivnim sistemom, novim lagunama i 2 bunara B11 i A2 isporuka kompletne opreme i elektro radova	povezan u sistem
10	Izvorište Žičko polje, Đeriz i Strelišće	Isporuca i ugradnja 11 ormana automatike sa frekventnim regulatorima od 120- 180KW	povezan u sistem

Ugradnja kontrolera , frekventnih regulatora i druge merne, upravljačke i komunikacione opreme
Implementiranje kompleksnih procedura automatskog rada izvorišta.

JKP VODOVOD KRUŠEVAC

Sistem nadzora i upravljanja postavljen 1995 godine koji objedinjuje kompletan nadzor nad postrojenjem za preradu vode PPV Majdevo, nadzor i upravljanje nad akumulacijim Čelije kao i daljinski nadzor na rezervoarom Bagdala

Formiran je jedinstveni sistem daljinskog nadzora i upravljanja uz rekonstrukcija postojećeg sistema po fazama. Realizovana je I faza CSNU gde su povezani sledeći objekti

	Objekat	Objekti vodosnabdevanja	stanje
1.	PPV Majdevo	nadzor nad celim PPV	povezan stari sistem

2.	Akumulacija Čelije	nadzor nad kompletnim sistemom	povezan stari sistem
3.	rezervoar Bagdala	R1, MRB, HS	povezan stari sistem
4.	Hidrološka stanica Ravni	HS	povezan stari sistem
5..	Hidrološka stanica Suvaja	HS	povezan stari sistem
6.	MRB Lipovac	MRB	novi sistem
7.	Rezervoar Bagdala	R1, MRB,	povezan u novi sistem
8.	HS Bagdala	HS	povezan u novi sistem
9	Rezervoar Šumice	R1	povezan u novi sistem
10	DIREKCIJA VODOVODA	glavni KKC	novi sistem
11	CS Kapidžija,	CS	povezan u novi sistem
12	CS i R Tekije I	CS i R	povezan u novi sistem
13	CS Naupare	CS	povezan GPRS
14	R Naupare	R	povezan GPRS
14	R Tekije	R	povezan u novi sistem
15	R i CS Stanci	R i CS	ugovoreno
16	R Pasjak	R	ugovoreno,

Ugradnja kompletne merne regulacione i komunikacione opreme. Za stari sistem Oprema sopstvene proizvodnje ugrađena u sistem daljinskog nadzora i upravljanja 1995 godine i još je u funkciji kao i sistem nadzora na PPV Majdevo. U sistem su ugrađeni akviziteri podataka kontroleri za merenje protoka, nivoa, temperature na mestima vodozahvata, položaja, padavina i drugih kao i telemetrijski uređaji za prenos podataka sa hidrološke stanice Ravni o nivou i protoku sa mogućnošću unosa godišnje krive proticaja. Sistem je i danas posle 16 godina funkcionalan.

U toku su radovi na hidrološkoj stanici Ravni radi očitavanja protoka Rasine sa novog mernog profila prema standardima RHMZ i preuzimanja podataka sa njihovog servera (FTPom). Podaci će se dalje, preko sistema nadzora, prenositi u centar VPC Morava, Niš.

JKP NAŠ DOM POŽEGA

Sistem daljinskog nadzora i upravljanja vodovodnim sistemom POŽEGE

Projektovana i završena gradnja I Faze sistema daljinskog nadzora i upravljanja vodovodnim sistemom Požege , objekti sa distributivnog pravca Adaševići, Milave , Ševarice, Pjevin grob

Realizacija I faze

	Objekat	Objekti vodosnabdevanja	stanje
1.	DIREKCIJA VODOVODA	KKC	povezan u sistem
2	Adaševići	CS, R, i reg. zatvarači	povezan u sistem
3.	Milave	CS, R,	povezan u sistem
4	Ševarice	CS, R,	povezan u sistem
5.	Pjevin grob	HP, R,	povezan u sistem
6	Lisište	CS, R,	povezan u sistem
7	Sekulića šanac	CS, R,	povezan u sistem
8	Zoljevina	HP, R,	povezan u sistem

Projektovana i završena gradnja II Faza sistema daljinskog nadzora i upravljanja vodovodnim sistemom Požege , objekti sa distributivnog pravca Tešovići i Gorobilje kao i izgradnja repetitora na lokaciji Loret i komandno kontrolnog centra KKC Lisište

Realizacija II faze

	Objekat	Objekti vodosnabdevanja	stanje
9.	KKC Lisište	glavni KKC	povezan u sistem
10.	Lisište	CS, R2,	povezan u sistem
11.	Tešovići	CS, R,	povezan u sistem
12.	Prijanovići	HP, R,	povezan u sistem
13.	Gorobilje1	CS, R,	povezan u sistem
14.	Gorobilje2	R,	povezan u sistem

JKP VODOVOD LOZNICA

Sistem daljinskog nadzora i upravljanja vodovodnim sistemom LOZNICE

Projektovana i u fazi puštanja u rad gradnja I Faze sistema daljinskog nadzora i upravljanja vodovodnim sistemom Loznice ,

Realizacija I faze

	Objekat	Objekti vodosnabdevanja	stanje
1.	DIREKCIJA VODOVODA	KKC	povezan u sistem
2.	CS Ploča	CS, R, i reg. zatvarači	povezan u sistem
3.	CS Voćnjak	CS, R,	povezan u sistem
4.	BS Šanac	BS, R,	povezan u sistem
5.	BS Jablan	BS	povezan u sistem
6.	R Bujanj	R,	povezan u sistem
7.	R Gnila	R,	povezan u sistem
8.	CS Grnčara	CS,R	povezan u sistem
9.	SCiR Trešnjica	CS,R	povezan u sistem
10.	CSiR Ujedinjene Nacije	CS,R	povezan u sistem
11.	integracije CS Banja Koviljača	CS, R	povezan u sistem

Ugradnja kontrolera i druge merne, upravljačke i komunikacione opreme
Implementiranje kompleksnih procedura automatskog rada ovog sistema .

JKP VODOVOD PANČEVO

VODOVODNI SISTEM

- Projektovan i postavljen sistem daljinskog nadzora i upravljanja nad Izvorištem Gradska šuma koji obuhvata: Kontrolno-komandni centar Merni blok, Trafo stanicu, bunare: od B-11 do B-22.

Formiran je centar nadzora na postrojenju. Rekonstruisana je kompletna oprema po bunarima i osposobljen komunikacioni put za prenos optičkim putem preko postavljenog optičkog kabla uz korišćenje optičkih modema. Ovaj sistem je trenutno van funkcije.

KANALIZACIONI SISTEM

Izvršeno je postavljanje nadzorno upravljačkog sistema za upravljanje kanalizacionim sistemom u JKP "Vodovod i kanalizacija Pančevo" po sistemu inženjeringa što je podrazumevalo izradu glavnog projekta i izvođenje radova .

Realizacija I faze podrazumeva formiranje Glavnog centra nadzora i upravljanja kao i postavljanje sistema ethernet komunikacijskih veza za prenos podataka za upravljanje sledećim crpnim fekalnim stanicama.

	Objekat	Objekti vodosnabdevanja	stanje
1.	Uprava sektora kanalizacije	KKC	povezan u sistem
2	"Moša Pijade"	FCS1	povezan u sistem
3.	"Narodna bašta"	FCS2	povezan u sistem
4	"Misa"	FCS3	povezan u sistem
5.	"Luka Dunav"	FCS6	povezan u sistem
6	Vojlovica 1	FCS Vojlovica 1	povezan u sistem
7	Vojlovica 2	FCS Vojlovica 2	povezan u sistem

U sistem je ugrađena nova merno regulaciona oprema, komunikaciona oprema i izvršena adaptacija svih postojećih ormana pumpi. Četiri FCS poseduju automatske čistače rešetki koje su prilagođene sa daljinski rad i u sve kontrolere implementirane kompleksne procedure automatskog rada ovog sistema.

Konceptualnim rešenjem postavljeno je da centralni sistem za nadzor i upravljanje bude zasnovan na mreži programibilnih logičkih kontrolera (PLC), instaliranih u dislociranim objektima tipa FCS, KCS i KKC. Komunikacioni put je zasnovan na bežičnoj Ethernet tehnologiji, posredstvom koje su svi kontroleri biti uključeni u zasebnu računarsku mrežu, sa ograničenim pravom pristupa.

Kao deo CSNU postavljen je i CCTV (Closed-Circuit TV) sistem. Sistem video-nadzora čine IP kamere na skoro svim crpnim stanicama, čiji snimci se prenose do KKC Moše Pijade, gde se nalaze mrežni video snimač (Network Video Recorder, NVR) i sa njim povezani poseban PC računar za potrebe real-time video nadzora i pregledanja već snimljenih video zapisa. Sistem video-nadzora je jednim delom namenjen nadzoru rešetki, obezbeđujući pažnju glavnog dispečera tamo gde je najčešće i potrebna u tehnološkom smislu.

JKP GORNJI MILANOVAC

VODOVODNI SISTEM

Realizacija I faze projekta Sistema daljinskog nazora i upravljanja vodovodnim sistemom vodosnabdevanja opštine Gornji Milanovac.

Komunikacija je putem Ethernet veza. Izvršena adaptacija ormana pumpi, neophodna prilagođenja, ugrađena nova merna, upravljačka i komunikaciona oprema.

U okviru ove faze obuhvaćeni su sledeći objekti :

	Objekat	Objekti vodosnabdevanja	stanje
1.	Uprava sektora JKP	KKC	Povezan u sistem
2	CS i R Parac	CS, R,	povezan u sistem
3.	CS i R Grabovica	CS, R,	povezan u sistem
4	CS i R Srčanik	CS, R,	povezan u sistem
5.	R Neškovića brdo	CS, R,	povezan u sistem
6	BS Grobnice	BS	povezan u sistem
7	BS Široko polje	BS	povezan u sistem

KANALIZACIONI SISTEM

U sklopu rekonstrukcije Postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda Mlakovac u Gornjem Milanovcu isporučena je kontrolerska, merna i komunikaciona oprema, sistemski i aplikativni softveri za kontrolere i SCADA sistem za upravljanje sledećim pogonima.

Komandno-upravna zgrada

Nadzor nad sledećom opremom: sistem besprekidnog napajanja 230VAC , automatska telefonska centrala (ATC), protiv-požarna centrala (PPC).

CS za recirkulaciju mulja

Nadzor i upravljanje nad delom procesne linije na postrojenju koji obuhvata sledeće celine: crpna stanica za recirkulaciju mulja , sekundarni (finalni) taložnik 1 , sekundarni (finalni) taložnik 2 , merenje u izlaznom kanalu prečišćene vode.

NN razvod u TS

Nadzor i upravljanje nad delom procesne linije na postrojenju koji obuhvata sledeće celine: kompresorska stanica za bioaeraciju (glavni razvodi i NN razvod u TS, merenje na bioaeraciji .

CS sirove vode

Nadzor i upravljanje nad delom procesne linije na postrojenju koji obuhvata sledeće celine: crpna stanica sirove vode , automatske rešetke 1 i 2 , transporter iza automatskih rešetki , peskolov , kompresorska stanica za peskolov , primarni taložnik 1 , primarni taložnik 2 , sekundarni ugušćivač

Mašinska zgrada

Nadzor i upravljanje nad delom procesne linije na postrojenju koji obuhvata sledeće celine: muljne pumpe, flokulacija, muljne prese, transporter, priprema i doziranje polielektrolita, priprema i doziranje ferihlorida, pumpa za pretakanje mulja iz primarnog u sekundarni ugušćivač, pumpe – venturi aeratori, crpna stanica za višak mulja u šahtu Š8.

JKP VODOVOD VALJEVO

VODOVODNI SISTEM

Realizacija I faze projekta Sistema daljinskog nazora i upravljanja vodovodnim sistemom vodosnabdevanja grada Valjeva.

Formiran je komandni centar u objektu službe održavanja u Ilidži za upravljanje i nadzor nad kompletnim sistemom vodosnabdevanja JKP Valjevo. Preuzimaju se podaci sa postrojenja za prečišćavanje vode PPV Pećina u svrhu nadzora nad glavnim crpnim stanicama za dopremanje sirove vode, izvorište Paklje i CS Gradac, a prate se i drugi važni parametri prerade vode na PPV Pećina. U ostalim objektima je izvršena je adaptacija ormana pumpi (u CS Boričevac i CS Ilidža), neophodna prilagođenja, ugrađena nova merna, upravljačka i komunikaciona oprema. Komunikacija je putem radio-relejnih veza.

U okviru ove faze obuhvaćeni su sledeći objekti :

	Objekat	Objekti vodosnabdevanja	stanje
1.	izvorište Ilidža	glavni KKC i CS	Povezan u sistem
2	PPV Pećina	PPV	povezan u sistem
3.	CSiR Boričevac	CS, R,	povezan u sistem
4	R Novi Boričevac	R	povezan u sistem

KJP ZLATIBOR

PPV Ribnica Zlatibor

Rekonstrukcija i automatizacija rada filtarskih polja.

Izvršena je zamena i rekostrukcija svih regulacionih elektromotornih i pneumatskim zatvarača na osam fitera, ugradnja kompresorskog agregata i pneumatske instalacije, ugradnju kompletne merne opreme i regulacionih ventila po svakom filtru, izvršena je izgradnja komandne prostorije i opremanje sa komandnom pultom za upravljanje agregatima i zatvaračima kao i uvođenje opreme za praćenje procesa filtriranja preko nadzornog sistema i konačno uvođenje automatskog upravljanja radom fitarskih polja.

- Rekonstrukcija i dogradnja stare taložnice
- rekonstrukcija cevovoda
- nadvišenje i pokrivanje taložnice
- upravljanje doziranjem hemikalija

PROJEKTI

za svaki od sistema je isporučena sledeća tehnička dokumentacija

- Glavni elektro rojekat izvedenog stanja
- Korisničko uputstvo SCADA
- Dispečersko uputstvo
- Protokol za rad na sistemu

Idejni projekta daljinskog sistema nadzora i upravljanja vodovodnim sistemima

- Idejni projekat daljinskog sistema nadzora i upravljanja sistemom vodosnabdevanja **ČAČAKA**
- Idejni projekat daljinskog sistema nadzora i upravljanja kanalizacionim sistemom u **JKP "VODOVOD" - ČAČAK**
- Idejni projekat daljinskog sistema nadzora i upravljanja sistemom vodosnabdevanja **UŽICA**
- Idejni projekat daljinskog sistema nadzora i upravljanja sistemom vodosnabdevanja **KRUŠEVCA**
- Idejni projekat daljinskog sistema nadzora i upravljanja sistemom vodosnabdevanja **KRALJEVA**

- Idejni projekat daljinskog sistema nadzora i upravljanja sistemom vodosnabdevanja **POŽEGE**
- Glavni projekat daljinskog sistema nadzora i upravljanja kanalizacionim sistemom **PANČEVO**

OBUKA

Izvršena je obuku svih rukovaoca CSNU uz izdavanje odgovarajućih potvrda-sertifikata o uspešno završenoj obuci kandidatima koji polože finalno testiranje. Vršena je posebno obuka rukovaoca i sistem-inženjera. Obuka sistem-inženjera je obuhvatala i osnovna znanja o principima funkcionisanja, održavanju i dijagnosticiranju eventualnih problema u radu CSNU.

Za oba nivoa obuke priprema se poseban štampani materijal na osnovu projekta izvedenog stanja.

Zbirni prikaz realizovanih SCADA sistema

JKP Vodovod Užice - sistem

vrsta komunikacije broj instalacija	Radio veza 0.7m	ADSL Ethernet	LAN	optika	žicane veze
Broj objekata PLC	45				
Broj dislociranih komandnih centara			3		
Broj nadzornih računara i instaliranih SCADA			15		

JKP Vodovod Užice - PPV Ceroviće brdo

vrsta komunikacije broj instalacija	Radio veza 0.7m	WLL 5.4GH	LAN	optika	žicane veze RS485
Broj objekata PLC					1
Broj dislociranih komandnih centara					1
Broj nadzornih računara i instaliranih SCADA			1		

JKP Vodovod Čačak

vrsta komunikacije broj instalacija	Radio veza 0.7m	WLL 5.4GH	LAN	optika	žicane veze RS485
Broj objekata PLC	19	1			19
Broj dislociranih komandnih centara		2			
Broj nadzornih računara i instaliranih SCADA			7		

JKP Vodovod Kraljevo

vrsta komunikacije broj instalacija	Radio veza 0.7m	WLL 5.4GH	LAN	optika	žicane veze RS485
Broj objekata PLC	5			4	2
Broj dislociranih komandnih centara	3				
Broj nadzornih računara i instaliranih SCADA	3		3		

JKP Naš dom Požega

vrsta komunikacije broj instalacija	Radio veza 0.7m	WLL 2.4GH	LAN	optika	žicane veze
Broj objekata PLC	13				1
Broj dislociranih komandnih centara		1	2		
Broj nadzornih računara i instaliranih SCADA					

JKP Vodovod Kruševac

vrsta komunikacije broj instalacija	Radio veza 0.7m	WLL 5.4GH	LAN	GPRS	žicane veze
Broj objekata PLC	6			2	
Broj dislociranih komandnih centara	3				
Broj nadzornih računara i instaliranih SCADA	3				

JKP Vodovod Pančevo

vrsta komunikacije broj instalacija	Radio veza 0.7m	WLL 5.4GH	LAN	optika	žicane veze
Broj objekata PLC		6		14	
Broj dislociranih komandnih centara		1		1	
Broj nadzornih računara i instaliranih SCADA		1		1	

KJP Zlatibor upravljanje PPV Ribnica

vrsta komunikacije broj instalacija	Radio veza 0.7m	WLL 5.4GH	LAN	optika	žicane veze RS485
Broj objekata PLC					2
Broj dislociranih komandnih centara					1
Broj nadzornih računara i instaliranih SCADA			2		

JKP Vodovod Loznica

vrsta komunikacije broj instalacija	Radio veza 0.7m	WLL 5.4GH	LAN	GPRS	žicane veze RS485
Broj objekata PLC	10			1	
Broj dislociranih komandnih centara	1			1	
Broj nadzornih računara i instaliranih SCADA			3		

Šećerana Pećinci

vrsta komunikacije broj instalacija	Radio veza 0.7m	WLL 5.4GH	LAN	optika	žicane veze RS485
Broj kontrolera					45
Broj dislociranih komandnih centara					
Broj nadzornih računara i instaliranih SCADA					5

HYPO BANKA PODGORICA Klimatizacija

vrsta komunikacije broj instalacija	Radio veza 0.7m	WLL 5.4GH	LonWorks	optika	žicane veze
Broj kontrolera			43		
Broj dislociranih komandnih centara			1		
Broj nadzornih računara i instaliranih SCADA			1		

JKP Vodovod Valjevo

vrsta komunikacije broj instalacija	Radio veza 0.7m	WLL 5.4GH	LAN	optika	žicane veze
Broj kontrolera	4				
Broj dislociranih komandnih centara	1				
Broj nadzornih računara i instaliranih SCADA	1				

Realizacija projekta SEEA - povećanja energetske efikasnosti

2005 godine realizovan je projekt povećanja energetske efikasnosti u distributivnom sistemu JKP Vodovod Užice koji se oslanja na već postavljeni sistem daljinskog nadzora i upravljanja kao odličnu platformu za implementaciju predviđenih algoritama. Projekat su zajednički finansirali EU, posredstvom Agencije za energetske efikasnosti pri Vladi Republike Srbije i JKP Vodovod - Užice, sa ciljem smanjenja gubitaka vode i energije, odnosno, povećanja energetske efikasnosti.